

دانشگاه علوم پزشکی کرمان

دانشکده پرستاری مامایی رازی

شیوه نامه اجرای آخرین برنامه آموزشی و تضمین کیفیت اجرای آن

مقدمه

تضمین کیفیت اجرای آخرین نسخه از برنامه های آموزشی علاوه بر امکان حرکت بر استانداردهای پذیرفته شده که حاصل خرد جمعی در حرفه هستند، امکان بررسی، ارزشیابی دقیق و بازنگری های به جا را فراهم می سازد. از این رو ایجاد برنامه منظم و دقیق بررسی و تطبیق برنامه های درسی بر آخرین برنامه آموزشی و کوریکولوم مصوب یکی از فرایندهای ایجاد تضمین کیفیت در آموزش حرفه محسوب می گردد.

تعاریف

برنامه آموزشی عبارتست از تعیین اهداف آموزشی و پیش بینی عملیات و فعالیتهای آموزشی برای رسیدن به اهداف آموزشی از قبل تعیین شده با توجه به امکانات و محدودیت های آموزشی و همچنین نظام ارزشی جامعه .

کوریکولوم

کوریکولوم عبارتست از آنچه که باید در يك برنامه آموزشی رخ دهد، آنچه هدف آموزش دهنده می باشد و آنچه در راه این هدف انجام می گیرد. همچنین در تعریفی دیگر عبارت است از: هر آنچه در ارتباط با يك برنامه آموزشی رخ میدهد. یک کوریکولوم باید شامل موضوعات حرفه ای کلی (General Professional) و نیز اختصاصی هر رشته باشد. در محتوای کوریکولوم باید قید گردد که فراگیر پس از ارائه، این کوریکولوم به چه دانش مهارت، نگرش و تجربه ای دست می یابد.

اجزای کوریکولوم

هر کوریکولوم، جدا از برداشت ها و تعاریف متعدد آن، دارای ۴ جزء می باشد

۱- محتوا (Content)

۲- استراتژی های آموزش دادن و فرا گرفتن (Strategies Learning and Teaching)

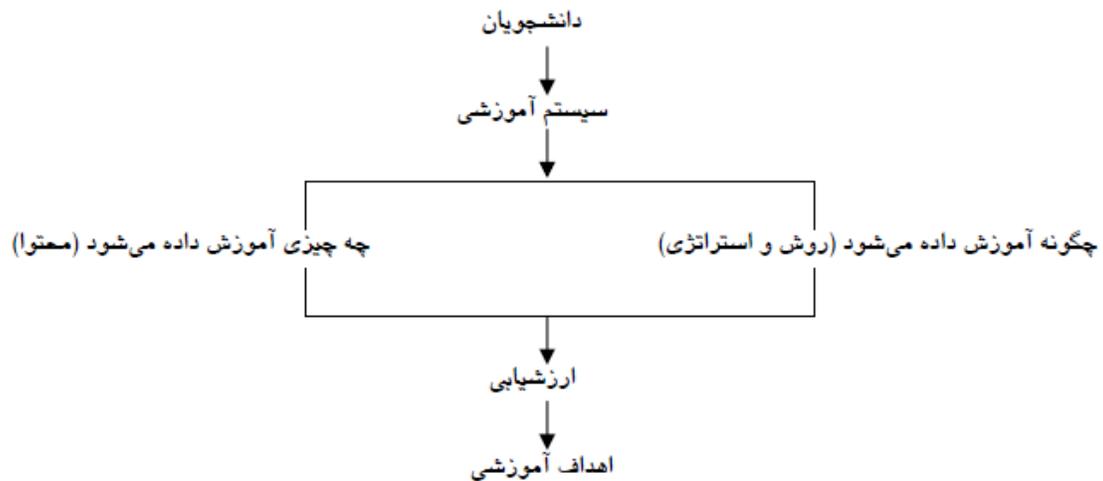
۳- فرایندهای ارزشیابی دانشجویان (Processes Assessment)

۴- فرایندهای ارزیابی خود کوریکولوم (Processes Evaluation)

بسیاری معتقدند که در یک کوریکولوم ، ذکر دو جزء ذیل نیز کلیدی است:

۵- بیانیه هدف

۶- بیانیه بافتار

شکل ۱: نمای کلی کوریکولوم

محتویات ضروری یک برنامه آموزشی

در یک برنامه ی آموزشی ضروری، موارد زیر باید گنجانده شود:

۱- کارآمدی بالینی که آمیزه ای از دانش، مهارت و نگرش است.

۲- کارآمدی های عمومی : مانند کار گروهی

۳-تعهد به یادگیری مادام العمر

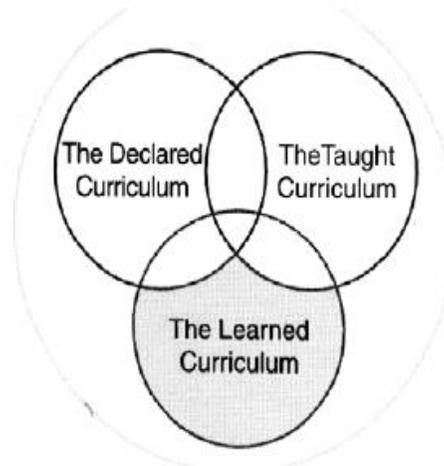
۴-ارزش های ضروری حرفه ای، مانند توانایی تصمیم گیری در موارد عدم اطمینان

سطوح کوریکولوم

۱- کوریکولوم طراحی شد توسط موسسه The Declared Curriculum

۲- کوریکولوم ارائه شده The Taught Curriculum

۳- کوریکولوم دریافت شده یا آموخته توسط فراگیران The Learned Curriculum

شکل ۲: سطوح کوریکولوم

همزیستی بین کوریکولوم و جوامع ارائه کننده خدمات بهداشتی

کوریکولوم باید با جوامع ارائه کننده خدمات بهداشتی که بعداً فارغ التحصیلان باید در آنجا خدمات ارائه نمایند، همزیستی داشته باشد. به عبارت دیگر، ارزش هایی که زیر بنای یک کوریکولوم است باید موجبات تقویت ارائه ی خدمات بهداشتی را فراهم نماید. اگر قرار است کوریکولومی مفید باقی بماند، باید نسبت به تغییرات در ارزش ها و توقعات در آموزش حساس باشد.

انواع مختلف کوریکولوم

انواع مختلفی از کوریکولوم بطور همزمان وجود دارند. این موارد عبارتند از :

۱- کوریکولوم رسمی و غیر رسمی

۲- کوریکولوم پنهان

۳- کوریکولوم برنامه ریزی شده ، آموزش داده شده و ارزیابی شده

کوریکولوم رسمی و غیررسمی

منظور از کوریکولوم رسمی آن چیزی است که تهیه کنندگان کوریکولوم قصد دارند طبق برنامه آموزش دهند، اما بیشتر وقت ها دانشجویان در مکانهای دیگر به صورت فعالیت های خارج برنامه مانند ویراستاری مجلات یا روز نامه های دانشجویی یا شرکت در بحث ها یا فعالیت های ورزشی و رفتن به میهمانی ها سپری می شود و فراگیران از این برخوردها و تعامل ها با سایر دانشجویان و نیز تعاملات غیر آموزشی با اساتید نکات زیادی یاد می گیرند. اینگونه یادگیری های را کوریکولوم غیر رسمی می گویند.

کوریکولوم پنهان

آن جنبه هایی است که فراگیر در حین ارائه کوریکولوم فرا می گیرد ولی طبق برنامه ی موسسه آموزشی قرار بر آموزش آنها نبوده است مانند شیوه ی برخورد پزشک با بیمار (رفتار استاد بر بالین بیمار). بنابراین اساتید باید از نظر ایفای نقش حرفه ای خود مدل و الگوی مناسبی باشند. کوریکولوم پنهان ارتباط نزدیکی با محیط آموزشی و ویژگی های موسسه آموزشی دارد. گاهی حتی کوریکولوم رسمی و پنهان در تضاد با یکدیگر هستند. به عنوان مثال استادی که تاکید بر تربیت فراگیرانی مستقل متفکرینی نقد کننده و استدلال کنندگان بالینی قوی دارد، اما در عمل، روش های تدریس وی معلم - محور ، مبتنی بر درسنامه و وابسته به استاد است. بنابراین آنچه در نهایت فراگیران از ما دریافت و برداشت می کنند، ممکن است با آنچه ما قصد داریم به آنها آموزش دهیم، متفاوت باشد.

کوریکولوم طراحی و برنامه ریزی شده، کوریکولوم آموزش داده شده و کوریکولوم ارزیابی شده

در حالیکه طراح یا طراحان کوریکولوم امیدوار هستند که کوریکولوم طبق برنامه ریزی انجام شده آموزش داده شود، در عمل گاهی اوقات ممکن است که آنچه آموزش داده می شود با آنچه برنامه ریزی شده است متفاوت باشد.

کوریکولوم بی اثر

کوریکولوم بی اثر حاوی مطالبی است که موسسه آموزشی قاطعانه قصد دارند که آنها را آموزش ندهد. در این کوریکولوم از ارزش هایی حمایت می شود که امروز دیگر کاربردی ندارند.

استراتژی های آموزشی

استراتژی های آموزشی روش هایی می باشند که در قبال آموزش دادن و یاد گرفتن اتخاذ می گردد یا به عبارت دیگر روش ارائه، اجرا و انجام یک برنامه آموزشی را می گویند.

فرایند نظارت بر اجرا و تضمین کیفیت برنامه آموزشی مصوب

- ۱- در صورت ابلاغ کوریکولوم جدید، معاونت آموزشی کوریکولوم جدید را در اختیار دفتر برنامه ریزی و مدیر گروه قرار داده و مدیر گروه موظف است با تعامل با دفتر برنامه ریزی بر اساس آخرین کوریکولوم ابلاغ شده، آرایش برنامه درسی برای هر ترم را به روز کند و این آرایش را مسول برنامه ریزی ارسال کند.
- ۲- برنامه هر ترم بعد از تأیید مدیر گروه به معاونت آموزشی و مسول IT دانشکده ارسال و سپس از طریق اتوماسیون اداری در اختیار اعضاء محترم گروه قرار می گیرد که از تاریخ ارسال لازم الاجرا هست. اجرای برنامه برای دانشجویان جدیدالورود الزامی بوده و اجرای آن برای دانشجویانی که به هر دلیلی (از قبیل انتقالی یا مهمانی، قبولی در تکمیل ظرفیت و ...) از برنامه قبلی جا بمانند بر اساس آیین نامه های آموزشی صورت خواهد گرفت و پس از طرح موضوع در گروه و پس از تصویب آن، صورتجلسه گروه به ریاست و معاون آموزشی دانشکده ارسال خواهد تا در شورای آموزشی یا شورای تحصیلات تکمیلی مطرح شود. نهایتاً در صورت تأیید شورای آموزشی دانشگاه، اجرا می شود.
- ۳- مسئول اجرای برنامه آموزشی جدید مدیرگروه و معاون آموزشی می باشند. پس از جمع بندی و تصویب نهایی نظرات در گروه، تغییرات مورد نیاز در برنامه به معاونت آموزشی دانشکده ارسال می شود. پس از تصویب نهایی جهت اطلاع رسانی به اعضاء هیئت علمی گروه، دانشجویان و آموزش برنامه توسط مسول IT در سایت دانشکده بارگذار می شود.

۴- تنظیم آخرین آرایش دروس بر اساس ارزیابی های صورت گرفته از ذینفعان اصلی در گروه- اساتید و دانشجویان- صورت می پذیرد. همچنین در این راستا گروه می تواند از تجارب سایر دپارتمانهای دانشگاه های معتبر دیگر نیز استفاده و الگو گیری نمایند و همزمان توانمند ی ها و نیازهای منطقه ای، استانی و دانشگاهی در اجرای کوریکولوم جدید لحاظ نمایند.

۵- نظارت بر اجرای برنامه آموزشی طبق مقررات و کوریکولوم مصوب وزارت بهداشت متضمن رسیدن دانشجویان به توانمند ی های مورد انتظار می باشد. مسئولیت تضمین کیفیت اجرای برنامه های آموزشی بر اساس کوریکولوم و تحلیل جنبه های آموخته شده و پنهان آن در گروه بر عهده ی کمیته ی پایش و ارزیابی در گروه است. این کمیته متشکل از مدیر گروه به عنوان دبیر کمیته، تمام اعضای گروه، و نیز نمایندگان دانشجویی و دانش آموختگان می باشد .

۶- به این ترتیب این کمیته در پایان هر نیمسال یا به تناسب موقعیت های خاص پس از نظرسنجی از دانشجویان و اساتید، در صورت عدم اجرای صحیح توسط هر یک از اساتید، مراتب به وی بازخورد داده می شود و پیگیری لازم از جانب کمیته جهت اطلاعات صحیح موارد انجام می شود.

۷- مدیران گروه موظف اند سالانه گزارشی از تطابق برنامه ی اجرا شده با آخرین کوریکولوم مصوب و نیز مستندات ارزیابی کوریکولوم آموخته شده، جنبه های کوریکولوم پنهان و غیررسمی در گروه و نیز کوریکولوم ارائه شده را به معاونت آموزشی ارائه کنند.

۸- فرم ها و چک لیست های مورد استفاده در هر گروه می تواند به تناسب برنامه های درسی گروه تدوین و یا اصلاح گردند. مسئولیت ارزیابی روایی و پایایی فرم ها و گزارش آن بر عهده ی کمیته ی پایش و ارزیابی گروه است.

چک لیست اجرا و تضمین کیفیت برگزاری دوره ها/برنامه های آموزشی

نام گروه برگزار کننده:

عنوان دوره :

سال و مقطع تحصیلی:

تاریخ اجرای دوره:

تعداد دانشجویان :

تاریخ اجرای دوره (شروع وپایان دوره):

محل برگزاری :

نام و نام خانوادگی مدرس دوره:

تاریخ نظارت بر اجرای دوره:

نام و نام خانوادگی ناظر:

امتیاز کسب شده	ضعیف امتیاز ۱	نسبتاً مطلوب امتیاز ۲	مطلوب امتیاز ۳	ایتم ها	
				۱. تدوین دوره آموزشی طبق طرح درس مبتنی بر کوریکولوم مصوب	فرایند قبل از اجرای دوره
				۲. پوشش کامل محتوای کوریکولوم در طرح درس	
				۳. بررسی صلاحیت مدرسان (مدرک مرتبط - سابقه تدریس - تجربه مرتبط - شایستگی عمومی)	
				۴. هماهنگی با مدرسین دوره قبل از اجرا (در خصوص زمان اجرای دوره، ارائه دروس ،محتوای آموزشی)	
				۵. تهیه طرح درس و برنامه زمانبندی دوره آموزشی توسط مدرسین	
				۶. تهیه منابع علمی موردنیاز (جزوه - کتاب - نرم افزار و ...)	
				۷. آماده نمودن وسایل کمک آموزشی مورد نیاز دوره	
				۸. توجیه دانشجویان در خصوص اهداف، محتوا، نحوه ارائه دروس و مقررات آموزشی توسط مسئول دوره	فرایند اجرای دوره
				۹. ارائه دروس توسط مدرسین بر اساس سرفصل دروس و طرح درس	
				۱۰. اجرای دوره آموزشی مطابق با برنامه زمانبندی	
				۱۱. اجرای ارزشیابی تکوینی و نهایی	
				۱۲. ارائه سؤالات در بازه زمانی مقرر به مسوول امتحانات یا ثبت در سامانه نوید	
				۱۳. اعلام نمرات در اسرع وقت به مدیر گروه و سایت سما	

				۱۴. انجام ارزشیابی دوره و مدرس توسط دانشجویان	دوره فرایند پس از اجرای
				۱۵. برنامه ریزی جهت اصلاح دوره بر اساس نظر سنجی از فراگیران	
				۱۶. استخراج و تحلیل نتایج ارزشیابی دوره و مدرس	
				۱۷. انجام فعالیتهای مداخله ای براساس تحلیل نتایج ارزشیابی دوره	
				۱۸. ارائه نتایج دوره به مدیر گروه	
			جمع امتیاز مطلوب (۱۰۰٪)۵۴		

جهت کلیه دوره های آموزشی این چک لیست تکمیل شود.